

CRETA, quæ nunc Candia dicitur, insula est maris Mediterranei, Cypro maior, sed Sicilia & Sardinia minor, licet nobilitate & fertilitate præstantissimis quibusque par. Est autem media quodam modo inter Europam, Asiam, & Africam. Cureta olim ab habitatoribus Curetibus vocabatur, & per Syncopen Creta. alij Cretam dicunt appellari à Crete quodam Iouis & Idææ Nymphæ filio. alij à Crete Nympha Hesperidis filia. alij à Crete rege vetustissimo. Sunt etiam qui si-ciosum magis quam eruditum adferunt etymon, dum Cretam a montibus seu folsis cretaceis aiunt appellari, atque idcirco etiam nonnullis ab albedine seu candore Candiam appellari. Dicta etiam à multis olim fuit Aeria, Macaros, & Macaronesos, & Hecatompolis à centum urbibus, quarum quidē quadraginta circiter Plinij ætas nouit. Exasperatur hæc insula montibus, Ida maximè, qui mediæ insulæ altissimus imminet, pedem eius oppidis circum coronæ instar ambientibus, è cuius summo vertice mare facillimè conspicitur, vtrumque insulæ latus alluens. reliqui montes primarij sunt Leuci, nunc de Marara vocati, alias Ia Spachia appellantur: & Dicta, qui nominatur Sethia, quibusdam locis Lasti: qui quidem montes adeo celsi sunt, vt nix tota hyeme eos operiat, tametsi Cupressi hinc inde inter saxa conuallium nascantur. Et quoniam adeò frequentes in easunt montes, rara sunt isthic campeltria, itaque multa sunt loca inculta, quæ tamen non minorem centum adferunt dominis quam fertile solum, quoniam pecudes vberes pastiones isthic eueniunt. Isthic magnos greges alunt Striphoceri arietum & caprarum, qui illis ex caseis & lana quotannis magnam pecuniæ vim reddunt. Abundat præterea insula hæc vitibus, oleis, malis punicis & ziphis, ficis, alijsque fructiferis arboribus, inter quas vastæ magnitudinis aureæ mali, Citria & Adami poma, quæ ferunt, è quorum fructibus succus exprimitur, eoque dolia implentur, quæ Constantinopolim & in alias Turcæ subiectas prouincias feruntur: siquidem eo succo plurimum in cibis Turcæ vtuntur. In primis verò illud generosum vinum sola hæc insula producit, vulgò Maluaticum, olimque Pramniū vocatum, quod in plurimos Europæ locos diuchitur, atque longa vectura maiorem acquirit præstantiam. Profert grana quibus panni colore rubo intinguntur, cuius census ingens est item mel, ceram, caseum quæ omnia exteris longè meliora sunt. Laudanum profert copiosè hæc insula, quod intolerabili labore ex arbuscula Cisto, qua huius regionis montes vestiuntur, colligitur, quod quidem ex primarijs medicamentis est nostra suffumigia, siue odoratos pastillos ingredientibus. Isthic etiam nascitur medicinalis herba quæ Dictamnus vel Dictamum dicitur, soli Cretæ peculiaris & quædam alia herba Halimò vocata, quæ quidem admorsa diuturnam famem prohibet, præter innumeras alias herbas medicinales, quæ in montibus copiosè leguntur. Lupum, vulpem, nullumue aliud noxium animal Creta habet, nec serpentem: quam ob causam magna cum securitate greges in aruis pasci solent, præcipue Striphoceri (trictum genus) qui erecta cornua gestant. Piscem habet Creta in littoribus admodum frequentem, muli barbati magnitudine alijs regionibus valde rarum, qui Scarus nominatur, cuius veteres scriptores meminerunt. & apud Romanos olim in delicijs fuit, primarium locum inter reliquos pisces facillè obtinens. Nullum in tota hæc insula fluium nauigabilem esse affirmat Bellonius, aut qui paruam solum nauiculam ferre possit inueniuntur tamen multi magni riuus, in quibus sponte & sine cultura colocasia crecit, atque fluiuatiles cancri inueniuntur, quorum etiam fluentiu riuorum commoditas, acrisque temperies occasionem præbent incolis cultissimos hortos.

SEPTENTRIO

CRETA IOVIS MAGNI MEDIO IACET IN SVLA PONTO.

CRETICVM MARE

OCCIDENS

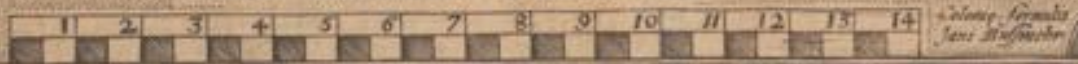
ORIENTS

LIBYCVM MARE

Quod fecit

Scala miliarium Italicorum

MERIDIES

CANDIA, QVE ET CRETA, preter Siciliam ac Sardiniam insulari in mari Mediterraneo maxima; dititate ac fertilitate ne illis quidem cedens rerum nauticarum periculissima, Venetorum hodie imperio subiecta. Locales semper astutus tanta et calliditate pollentes producit, ut praeteris insigne ac celebratissimum illud eligium antiquis sibi meruerit: Κρήνην αἰεὶ ἑλεῖν, ἡγεῖα δὲ τῆς ἡγεμονίας.

hortos instruendi, & elegantia vineta, eaque magna quantitate, quæ ipsis magnum cẽ
 sum adferunt Præterea Labyrinthum quod nunc in Creta conspicitur ad radices mō
 tis Ida, eum non esse asserit Bellonius, cuius veteres meminerunt, quem tamen omnes
 Cretæ incolæ adulterino Labyrinthi nomine demonstrare cognoscunt. Namque in
 Latomia fuit solidi admodi & elegantis saxi, è qua lapides diuersis locis exempti sunt,
 cum Gortinæ & Gnosii vrbiæ ædificia extruerentur. Inignes in hac insula vrbes
 olim fuere Cortina siue Gortyna, Cydonia, Gnosus seu Gnosus Minois regia &
 Strabonis Geographi patria. Hodie ve. ò omnes huius insulæ ciuitates in quatuor tã
 tum redactæ sunt, populosæ satis, & quatuor sub se habentes territoria, in quibus tota
 partita est insula suntque omnes sitæ in Boreali littore. Prima est Sittia seu Cytia, o
 lim Cyteum, versus Ortum exposita, quæ pusillum nunc est oppidum, populosum
 tamen, & quartum Cretæ propugnaculum. Secunda est Candia, olim Matium, quæ
 primaria, & metropolis est, & munitissima, à qua insula nomen inditum. Tertia est
 Rhetymum, olim Rytimna dicta. Quarta & vltima est Canea à parte Occidentis, quæ
 & ipsa munita est, & amplitudine sua Candia succedit, olim Cydon vocabatur, à qua
 Cotoneæ mala Cydonia dicta. Sunt præterea quindecim oppida his quatuor princi
 palibus vrbibus subiecta, nam in Cananeæ territorio sunt oppida vulgo: Apocorno,
 Chissamo, Selino, S. Nichita, & Sphaia, in quo quidem territorio sunt 240 quos vul
 go Casales dicunt, & 14 paræciæ Latinæ, inter quas est D. Maria, vbi residet Episcopus
 & 33 paræciæ Græcæ. Cylamum oppidum omnino ferè dirutum est, cuius tamẽ
 veteres muri adhuc integri permanent, estque humili loco situm, non procul à litto
 re vbi Aegæum mare ad Septentrionem prospectat. Selino castellum est in colle sitũ,
 Spachia oppidum muris non percinctum, arcem habet aduersus pyratas per fugij cau
 sa extructam in qua præfecto vix commoda est habitatio. Rhetimi territorium ha
 bet Milopotamo oppidum, & Casales continet 265, in quibus Ecclesiæ sunt Latine o
 cto, & Græcæ 36. Candia territorium habet oppida sub se Maluisin, Themene, Ca
 stel nouo, Priotissa, Bonifacio, Beluedere, Padiada, & Mirabello, Casales habet 465 Ec
 clesias Latinas 22, inter quas vna est Archiepiscopalis sedes, & paræcias Græcas 77
 Sythiæ territorium habet oppidum Gerapetra & Casales 74. Ecclesias Latinas 6, inter
 quas D. Marci est residentia Episcopi: & Ecclesias Græcas 11. Gerapetra oppidum pu
 to esse Voulismeni castrum olim Panormus, quod adhuc integrum est,
 interque Cythiam & Candiam ad litus maris in edito si
 tum, ad cuius latus sinistrum horrenda est
 Maris vorego.

